

Myroslava Korin
*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Economics and Management of Production
and Commercial Business
Ukrainian State University of Railway Transport*

Корінь М.В.
*д.е.н., доцент, професор кафедри економіки
та управління виробничим і комерційним бізнесом
Українського державного університету залізничного транспорту*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-56>

DIGITAL DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES: PROBLEMS AND WAYS TO OVERCOME THEM

ЦИФРОВИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Зміна парадигми економічного розвитку, що ґрунтується на системному та всеосяжному проникненні цифрових новацій у всі сфери суспільного життя, сформувала й якісно нові вимоги до роботи залізничного транспорту. Залізничні розвинутих країн вже давно стали на шлях цифрового розвитку і визначили стратегію цифрової трансформації ключовим інструментом оптимізації бізнес моделей управління та підтримки свого лідерства на ринку перевезень.

Підприємства залізничного транспорту України попри воєнну агресію та складність економічного становища в країні всіляко намагаються підтримувати курс галузі на впровадження цифрових технологій. Так, першим і досить важливим кроком в підтримці цифрового розвитку підприємств залізничного транспорту стало впровадження в систему обслуговування пасажирів електронних сервісів для придбання квитків, мобільного додатку, введення класифікатора прикордонних терміналів та переходів, використання окремих елементів цифровізації під час проведення ремонтів рухомого складу, а також оновлення функціональних можливостей автоматизованих систем управління, в тому числі і рухом поїздів. Разом з цим варто вказати на те, що такі проекти цифрової трансформації мають вкрай мізерний характер і не забезпечать повноцінний перехід підприємств галузі на курс цифрового розвитку.

Зрозуміло, що складність провадження цифрових змін на підприємствах залізничного транспорту викликана негативною дією зовнішніх детермінант, серед яких, перш за все, гальмівний вплив мають воєнні дії на території країни та наростаюча загроза повторного наступу на звільнені території, численні руйнування залізничної інфраструктури, згорання державних програм інфраструктурного розвитку, зокрема проекту «Велике будівництво», різке падіння економічної активності через зупинку діяльності величезної кількості суб'єктів підприємництва внаслідок ушкодження їх виробничих площ. Разом з цим низька результативність цифрових трансформацій на підприємствах залізничного транспорту стала результатом безсистемності проваджуваних змін.

По-перше, наразі основним орієнтиром для здійснення цифрових трансформацій на підприємствах галузі виступають «План заходів з реформування залізничного транспорту на період 2020-2023 рр.» та «Стратегія АТ «Укрзалізниця» на 2019-2023 рр.», де поверхнево згадується про пріоритетні проекти цифрового

розвитку підприємств залізничного транспорту. Утримувати вектор на цифрову перебудову підприємств галузі і впровадження цифрової моделі управління не можливо без розроблення чіткої та узгодженої зі стратегічних документами щодо забезпечення інфраструктурного розвитку країни стратегії цифрової трансформації. В цьому контексті першочергово необхідно визначитися з пріоритетами цифрового розвитку підприємств залізничного транспорту, розробивши та ухваливши відповідну стратегію, та узгодити її основні положення з корпоративною стратегією і домінантами Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки.

По-друге, попри певні ініціативи щодо відтворення виробничої бази та впровадження цифрових рішень в роботу підприємств залізничного транспорту в галузі й досі відсутня повноцінна база пріоритетних для реалізації інфраструктурних проєктів. Саме ця обставина зумовлює малозначущість та низьку результативність втілюваних змін і гальмує цифровий розвиток підприємств галузі. Певним кроком в напрямку подолання даної проблеми має стати як безпосередньо створення банку даних проєктів цифровізації залізничного транспорту, так і впровадження цифрової системи їх пріоритезації та відбору [1]. Це дозволить не тільки підвищити якість управлінських процесів в сфері реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів, а й зробити прозорим механізм їх обрання, мінімізувавши можливість зловживань та просування завідома неефективних рішень.

По-третє, концентрація зусиль керівництва підприємств залізничного транспорту на покращенні технічних параметрів їх роботи призвела до наростання опору проваджуваним цифровим змінам серед працівників через низький рівень обізнаності з можливостями і перевагами цифровізації. Неготовність працівників системно застосовувати цифрові технології в процесі трудової діяльності, з одного боку, є результатом відсутності у них цифрових навичок через застарілість системи атестації, підготовки та навчання персоналу, а з іншого – стала наслідком збереження авторитарного стилю управління за якого наявний розрив між керівництвом і підлеглими та не підтримуються ініціативи в сфері їх творчої самореалізації. В таких умовах досить часто можливості цифровізації сприймаються працівником як загроза його зайнятості, що змушує його протистояти здійснюванім на підприємствах галузі трансформаціям. Головне завдання керівництва підприємств залізничного транспорту у цьому напрямку має полягати у створенні ефективної корпоративної культури, що включала б інструменти формування культури сприйняття новацій, а також переформатуванні механізмів управління професійним розвитком працівників шляхом впровадження цифрової платформи розвитку персоналу.

Отже, узагальнюючи в цілому, варто зазначити, що в цей складний для країни час – час боротьби за українську ідентичність та свободу, що відкриває величезні можливості для майбутнього економічного відродження України перед керівництвом підприємств залізничного транспорту постає завдання підготувати підприємства галузі до цифрових трансформацій в період поствоєнної відбудови нашої держави. Цей час має бути використано для проведення організаційно-управлінських змін та визначення стратегічних пріоритетів підприємств залізничної галузі в сфері їх цифрової модернізації, що дозволить якісно забезпечити цифрову модернізацію та інтегрувати вітчизняний залізничний транспорт у систему європейських транспортних комунікацій.

Література:

1. Дикань В.Л., Обруч Г.В. Управління реалізацією спільних інвестиційних проєктів за участю підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. С. 9-21.